

*A Glossary of the Demetian Dialect of North Pembrokeshire
(With Special Reference to the Gwaun Valley),*

W. Meredith Morris, Tonypandy, Evans & Short, 1910

Rhestr o'r Tanysgrifwyr gyda Sylwadau

Isod rhennir y tanysgrifwyr i'r *Glossary* yn ôl eu cefndir, gan nodi pwy ohonynt oedd yn aelodau o deulu'r awdur, a phwy ar wahân i'r teulu oedd â chysylltiad amlwg â Sir Benfro. Deuai tanysgrifwyr eraill o siroedd Morgannwg a Mynwy, o rannau eraill o Gymru, neu o Loegr. O fewn pob un o'r grwpiau rhanbarthol hyn, fe'u rhennir fel a ganlyn:-

Aelodau o'r cyhoedd
Offeiriad Anglicanaidd a Gweinidogion Anghydfurfiol
Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw.

Gellid cynnwys rhai unigolion mewn mwy nag un o'r categorïau a ddefnyddiwyd yma, ac yn ogystal gellid defnyddio set wahanol o gategoriâu i ddsbarthu'r tanysgrifwyr. O wneud hyn byddai'r darlun a geid wrth gwrs ychydig yn wahanol.

Mae'r cofnod ym mhob achos yn dechrau drwy roi enw a chyfeiriad y tanysgrifiwr yn y ffurf a geir yn y *Glossary*. Rhoddir hefyd grynoded o'r wybodaeth sydd ar gael am yr unigolyn dan sylw, gan gynnwys galwedigaeth, lle y ganwyd ef / hi, yr iaith / ieithoedd a siaradai, unrhyw berthynas deuluol â William Meredith Morris ei hun neu ag unigolyn arall yn y rhestr, gweithgarwch diwylliannol, cyhoeddiadau am yr iaith Gymraeg a'i thafodieithoedd.

Daw'r wybodaeth hon o nifer o ffynonellau gwahanol, gan gynnwys *Cofnodion y Cyfrifiad*, *Crockford's Clerical Directory*, *Kelly's Trade Directory*, *Y Bywgraffiadur Cymreig*, *Who's Who*, *Who's Who in Wales*, ac adroddiadau blynyddol cyrff fel *Urdd Graddedigion Prifysgol Cymru*, yr *Historical Society of West Wales*, a'r *Cambrian Archaeological Association*. Defnyddir y byrfoddau a ganlyn er hwylustod.

- * Hefyd wedi tanysgrifio i o leiaf un llyfr arall
- + Aelod o un gymdeithas hanesyddol o leiaf
- # Aelod o Urdd Graddedigion Prifysgol Cymru
- (T) Aelod o Isadran Dafodieithoedd Urdd Graddedigion Prifysgol Cymru

Dengys Cofnodion Cyfrifiad 1891 ac 1911 yng Nghymru a oedd unigolyn yn gallu siarad Cymraeg yn unig, Saesneg yn unig, neu'r ddwy iaith, a defnyddir y byrfoddau isod i nodi'r wybodaeth hon. Lle'r oedd yr unigolyn dan sylw yn byw yn Lloegr, ni cheir y wybodaeth hon yng Nghofnodion y Cyfrifiad. Yn yr un modd, lle'r oedd yr unigolyn yn byw yng Nghymru ond yn absennol ar adeg y cyfrifiad, nid yw'r wybodaeth hon ar gael. Mewn rhai achosion, gellir lenwi'r bwloch drwy ddefnyddio ffynonellau eraill.

C Cymraeg yn unig
S Saesneg yn unig
C+S Cymraeg a Saesneg

AELODAU O'R TEULU:-

Mrs Sarah Morris, Tycanol, Pontfaen, Fishguard

[mam William Meredith Morris, Ffermio, g. Treletert, Sir Benfro, C+S]

Mr T. J. Meredith-Morris, The Vicarage, Clydach Vale

[mab William Meredith Morris, Myfyriwr, g. Cresswell Quay, Sir Benfro, S]

Miss S. Myfanwy Mary Meredith-Morris, The Vicarage, Clydach Vale

[merch William Meredith Morris, Myfyriwr, Nes ymlaen priododd â'r Parch. A. E. T. McNamara, curad William Meredith Morris (gweler isod), g. Cresswell Quay, Sir Benfro, S]

Mr W. G. Pollard Meredith-Morris, The Vicarage, Clydach Vale

[mab William Meredith Morris, yn yr Ysgol, g. Treherbert, Sir Forgannwg, S]

Miss Roxelana Brondeg Maria Meredith-Morris, The Vicarage, Clydach Vale

[merch William Meredith Morris, yn yr ysgol, g. Maesteg, Sir Forgannwg, S]

Jenkyn Soarian Evans, Esq., C.C., Tycanol, Fishguard

[brawd yng nghyfraith William Meredith Morris, Ffermio a Marsiant Bwydydd, g. Soar, Sir Aberteifi, C+S]

Mr John Evans, Pengengin Isaf, Pontfaen, Fishguard

[cefnider William Meredith Morris, brawd Wm. Evans, Frank Evans a George Evans (gweler isod), Ffermio, g. Morfil, Sir Benfro, C]

Wm Evans, Esq., Porth Farm House, Porth

[cefnider William Meredith Morris, brawd John Evans (gweler uchod) a Frank Evans a George Evans (gweler isod), Groser, Pobydd, Cigydd, Gwneuthurwr Diodydd Meddal (yn adnabyddus dan yr enw "Corona" nes ymlaen), g. Llanllawer, Sir Benfro, C+S]

Frank Evans, Esq., Tegfryn House, Porth

[cefnider William Meredith Morris, brawd John Evans a Wm. Evans (gweler uchod) a George Evans (gweler isod), Rheolwr Busnes Groser, g. Morfil, Sir Benfro, C+S]

Rev. George Evans, "The Glyn", York Place, Newport

[cefnider William Meredith Morris, brawd John Evans, Wm. Evans a Frank Evans (gweler uchod), Gweinidog gyda'r Bedyddwyr, g. Morfil, Sir Benfro, C+S]

Mr Thomas John, Croeswen, Letterston

[cenfder William Meredith Morris, Ffermio, g. Pontfaen, Sir Benfro, C+S]

Mr James Morris, Arfon House, Trehafod

[cefnider William Meredith Morris, Groser a Masnachwr Bwydydd, g. Llanychaer, Sir Benfro, C+S]

Miss Gladys Lewis, Cynon House, Clydach Vale

[Nes ymlaen yn ail wraig i William Meredith Morris, Athrawes Gynorthwyol mewn Ysgol Gynradd, g. Aberaman, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. A. E. T. McNamara, The Vicarage, Clydach Vale
*[Nes ymlaen yn briod â Myfanwy, merch William Meredith Morris (gweler uchod), Curad
Blaenclydach, g. Abergwaun, Sir Benfro, S]*

Mrs M. McNamara, Wallis, Fishguard
*[Mam y curad, yn byw ar bensiwn ei diweddar wr o'r fyddin, g. Abergwaun, Sir Benfro,
C+S]*

W. H. McNamara, Esq., 15, Park Road, Staple Hill, Bristol
[Brawd y curad, Trydanwr, g. Punjab, yr India, S]

: J. Davies, Esq., Wallis, Fishguard
[Brawd yng nghyfraith y curad, Ciper, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

TANYSGRIFWYR Â CHYSYLLTIADAU Â SIR BENFRO:-

Pobl Lleol:-

T. G. Bennett, Esq., JP, Fontane, Fishguard

[Marsiant Gwinoedd a Gwriodydd, g. Saundersfoot, Sir Benfro, C+S]

Mr. Tom Davies, Cresselly Arms, Cresswell Quay, Pem.

[Cynorthwyo mewn Siop Ddillad, mab y Dafarnwraig, g. Jeffreyston, Sir Benfro, S]

F. P. Green, Esq., Radnor House, Haverfordwest

[Cadw Busnes Nwyddau Haearn, Offer, Asiant Beiciau a Cheir, g. Hwlfordd, Sir Benfro, S]

J. G. Griffiths Esq., "County Times" Office, Fishguard

[Newyddiadurwr, g. Llangadog, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Mr. G. C. Howells, Bridge St. Fishguard

[Argraffydd, g. Solfach, Sir Benfro, C+S]

Wm. John Esq., Quay St, Haverfordwest

[Fforddoliwr ar y Rheilffordd, g. Hwlfordd, Sir Benfro, S]

O. D. Jones, Esq., Council School, Fishguard *

[Prifathro, g. Ffestiniog, Sir Feirionnydd, C+S]

W. Morgan Jones, Esq., Kensington Street, Fishguard

[Athro Ysgol, g. Llanberis, Sir Gaernarfon, C+S]

Thomas Meyler, Esq., Main St, Fishguard *

[Fferyllydd, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Mr. T. H. Narbett, Main St, Fishguard

[Cigydd, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

D. B. Phillips, Esq. (Briallydd), 70, High St, Fishguard

[Tirfesurydd ac Arolgwr Carffosiaeth, g. Eglwysrwrw, Sir Benfro, C+S]

Mrs. Phillips, Henry's Moat, Pem.

[Ffermio a Chadw Siop, g. Walton East, Sir Benfro, C+S]

Mr Phillip Rees, Glandwr, Fishguard

[Ffermio, g. Llanychaer, Sir Benfro, C+S]

Mr. D. R. Reynolds Esq., High St, Fishguard

[Saer Maen Cerrig Beddi, g. Dinas, Sir Benfro, C+S]

Mr. A. J. Thomas, Pencnwc, Pontfaen, Fishguard

[Masiwn ac Adeiladydd, g. Casmael, Sir Benfro, C]

Miss S. Meyler Thomas, Goodwick House, Fishguard
[Cynorthwyo mewn Busnes Pobydd a Melysion, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Walter J. Vaughan Esq., Solicitor, Fishguard
[Cyfreithiwr, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Heb ei Ddarganfod:-

W. G. Jenkins Esq., B.A., North Villa, Trevine, Pembs.

Pobl o Sir Benfro yn byw yn Sir Forgannwg:-

Dr. J. Evans Griffiths, Clydach Vale
[Meddyg, g. Llanrhian, Sir Benfro, C+S]

Mr. William Griffiths, 18, David St. Clydach Vale
[Riparwr yn y Lofa, Dan Ddaear, g. Trewyddel, Sir Benfro, C+S]

Mrs. E. James, Court Hotel, Tonypandy
[Perchennog Gwesty, g. Casblaidd, Sir Benfro, C+S]

Mr John James, 49, Maddox St, Blaenclydach
[Arolygwr yn y Lofa, Dan Ddaear, g. Trefdraeth, Sir Benfro, C+S]

Mr. William Johns, Ocean Buildings, Barry Dock
[Cigydd a Groser, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

L. Ladd, Esq., 134, Dunraven Street, Tonypandy
[Ffotograffydd, g. Llanychlwydog, Sir Benfro, C+S]

Dr. W. D. J. Morris, Cefn-y-Dre, Crwys Rd, Cardiff
[Meddyg a Llawfeddyg, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Mr. C. R. Phillips, 43, Moreton Terrace, Clydach Vale
[Athro Ysgol, g. Doc Penfro, Sir Benfro, C+S]

Mr. John Price, 113, Court St, Blaenclydach
[Groser Teuluol, g. Meline, Sir Benfro, C+S]

W. Meyler Thomas, Esq., Ynysyplwm, Llantrisant
[Incwm Preifat, g. Hwlffordd, Sir Benfro, S]

Offeiriad Anglicanaidd yn Sir Benfro:-

Rev D Sawelian Davies, Cilrhedyn Rectory, Llanfyrnach
[g. Llansawel, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. D. Jenkyn Evans, The Vicarage, Pontfaen, Fishguard *
[g. *Clydau, Sir Benfro, C+S*]

Rev. T. Makeig James B.A., Rector of Meline, Pembs. *
[g. *Blaenporth, Sir Aberteifi, C+S*]

Rev. T. M. James, B.A., Henry's Mote Rectory, Pem.
[*DS James nid Jones fel sydd yn y rhestr wreiddiol, g. Llanbedr Pont Steffan, Sir Aberteifi, C+S*]

Rev. B. Harris Jones B.A., Kilymaenllwyd Rectory, Pem.
[g. *Talylychau, Sir Gaerfyrddin, C+S*]

Rev. Isaac Morgan B.A., The Vicarage, Eglwysrwrw, Pem. *
[g. *Ysbyty Ystwyth, Sir Aberteifi, C+S*]

Rev. J. Rees, B.A., The Rectory, Letterston, Pem. *
[g. *Llandeilo Fawr, Sir Gaerfyrddin, C+S*]

Rev. W. H. A. Walters, M.A., Treffgarne Rectory, Pem.
[g. *Sgeti, Sir Forgannwg, C+S*]

Rev. Daniel Williams, The Villa, Penybryn, Kilgerran *
[g. *Llanddewi Brefi, Sir Aberteifi, C+S*]

The Venerable Archdeacon D. E. Williams M.A., Steynton Vicarage, Milford Haven *
[g. *Llangorwen, Sir Aberteifi, C+S*]

Rev. Canon W. Williams B.D., Jeffreyston Vicarage, Pem.
[g. *Llaniestyn, Sir Gaernarfon, C+S*]

Offeiriaid Anglicanaidd o Sir Benfro, yn Byw mewn Mannau Eraill:-

Rev. Wm. James, 79, Swansea Road, Llanelly
[g. *Trewyddel, Sir Benfro, C+S*]

Rev. J. M. Raymond, St David's Cottage, Gyfeillon, Pontypridd
[g. *Dinas, Sir Benfro, C+S*]

Rev. Evan Williams, Curate of St John's, Bootle, Liverpool
[g. *Abergwaun, Sir Benfro*]

Gweinidogion Anghydfurfiol o Sir Benfro, yn Byw mewn Mannau Eraill:-

Rev. T. C. Harries, Bethel, Glynneath
[*Gweinidog gyda'r Bedyddwyr, g. Mynachlog Ddu, Sir Benfro, C+S*]

Rev. J. Lloyd James (Clwydwenfro), March, Cambs.
[Gweinidog gyda'r Annibynwyr, g. Llanddewi Felffre, Sir Benfro, C+S]

Rev. R. James, Congregational Minister, Llanwrtyd
[Gweinidog gyda'r Annibynwyr, g. Trefdraeth, Sir Benfro, C+S]

Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw:-

J. Brynach Davies, Esq., Llanfyrnach, Pem.
[Newyddiadurwr, Bardd, g. Llanfyrnach, Sir Benfro, C+S]

Rev. A. W. Wade-Evans M.A., The Vicarage, France Lynch, Glos. * + #(T)
[Offeiriad Anglicanaidd, Awdur "Fishguard Welsh (Cwmrâg Abergwaun)", yng Nghofnodion Urdd y Graddedigion (1906), brawd y Parch. J. T. Evans (gweler isod), g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Rev J. T. Evans (author of "The Church plate of Radnorshire," &c.), Ty Rhos, Fishguard *
[Offeiriad Anglicanaidd, Awdur, brawd y Parch. A. W. Wade-Evans (gweler uchod), g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Ferrar Fenton, Esq., M.R.A.S., 8, Kings Road, Mitcham, Surrey *
[Brocer, g. Waltham, Linconshire, ond cysylltiadau teuluol ag Abergwaun, Sir Benfro]

H. E. H. James, Esq., B.A., Director of Education, Springfield, Haverfordwest * + #(T)
[g. Llanfyrnach, Sir Benfro, C+S]

E. D. Jones, Esq., J.P., D.L., Pentower, Fishguard * +
[Peiriannydd Sifil, Contractwr Gweithfeydd Cyhoeddus, g. Abergwau, Sir Benfro]

The Right Hon. Lord Kensington, St Brides, Little Haven, Pem. *
[Arglwydd, g. Crieff, Yr Alban, S]

Herbert L. Lewis, Esq., J.P., Hean Castle, Saundersfoot
[Dim Galwedigaeth, g. Aberdâr, Sir Forgannwg, S]

Prof. D. Morgan Lewis, M.A., University College of Wales, Aberystwyth * #(T)
[Athro Ffiseg yng Ngholeg y Brifysgol, Aberystwyth, Awdur, g. Meline, Sir Benfro, C+S]

The Right Rev J. Lloyd, D.D., Bishop of Swansea * +
[Offeiriad Anglicanaidd, g. Trefdraeth, Sir Benfro, C+S]

Rev. W. Ll. Nicholas M.A., R.D., The Rectory, Flint * +
[Offeiriad Anglicanaidd, Awdur, g. Abergwaun, Sir Benfro, C+S]

Henry Owen, Esq., D.C.L., 44, Oxford Terrace, Hyde Park, London W. * + #
[Cyfreithiwr, Awdur, g. Hwlfordd, Sir Benfro]

TANYSGRIFWYR O SIROEDD MORGANNWG A MYNWY:-

Pobl Lleol o'r Rhondda:-

Councillor Enoch Davies, J.P., Brynfedwen, Treherbert
[Groser wedi Ymddeol, g. Llangeitho, Sir Aberteifi, C+S]

Mr. T. Davies, 107, Court St., Blaenclydach
[Cigydd, g. Llanarth, Sir Aberteifi, C+S]

Mr. Edward Whittaker Drew, Clydach Vale
[Ffithwr yn y Lofa, Ar y Wyneb, g. Outwell, Norfolk, C+S]

Mr. Arthur J. Evans, Cambrian House, Clydach Vale
[yn yr Ysgol, mab James Evans, Groser a Masnachwr Bwydydd *, g. Blaenclydach, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. G. Evans, Printer, Tonypany *
[Argraffydd, Rhwymwr Llyfrau, Gwerthwr Deunydd Ysgrifennu, Argraffydd y Glossary, g. Tonypany, Sir Forgannwg, C+S,]

Mr. Morgan Owen Evans, Clydach Vale
[Cadw'r Amser yn y Lofa, g. Hirwaun, Sir Frycheiniog, C+S]

R. S. Griffiths, Esq., J.P., Brynawel, Clydach Vale *
[Pensaer a Thirfesurydd, g. Llanon, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Tom John, Esq., M.A., Ceinfan, Tonypany *
[Athro Ysgol wedi Ymddeol, g. Aberdâr, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. Tom Jones, 31, Howard Terrace, Clydach Vale
[Glöwr, Torrwr Glo, g. Merthyr Tudful, Sir Forgannwg, C+S]

Willie Llewellyn, Esq., 135, Dunraven Street, Tonypany
[Fferyllydd, Chwarae Rygbi dros Gymru ar lefel Ryngwladol, g. Tonypany, Sir Forgannwg, C+S]

Miss M. J. Mason, 2, Marian St, Clydach Vale
[Athrawes, g. Dowlais, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. J. Phillips, Cash Supply Stores, Penygraig *
*[un ai: Groser a Gwerthwr Esgidiau, g. Llandysul, Sir Aberteifi, C+S
neu: Groser, g. Port Talbot, Sir Forgannwg, C+S]*

J. W. Richards, Esq., Tonypany
[Fferyllydd, g. Tonypany, Sir Forgannwg, C+S]

T. E. Richards, Esq., M.E., Mardy House, Mardy
[preswylydd preifat, dim manylion pellach ar gael]

D. Roberts, Esq., Royal Hotel, Blaenclydach
[Tafarnwr Trwyddedig, g. Cwm Ogwr, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. H. A. Roberts B.A., Clydach Vale
[Myfyriwr, Dall ers ei Blentyndod, g. Coedpoeth, Sir Ddinbych, C+S]

E. Samuel, Esq., M.A., Dôlafon, Porth
[Prifathro Ysgol Ganolraddol, g. Cilybebyll, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. Abram Thomas, 69, High Street, Clydach Vale
[Gweithio ar y Sgrin yn y Lofa, ei Frawd yn Fyfyriwr yn Rhydychen, g. Pontypridd, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. T. W. Thomas, 88, Court Street, Blaenclydach
[Cynorthwyo mewn Busnes Cigydd a Groser, g. Henffordd, Swydd Henffordd, S]

Mr. W. Thomas, Tynewydd, Treherbert
[Glöwr wedi Ymddeol, g. Merthyr Tudful, Sir Forgannwg, C+S]

Heb eu Darganfod:-

Mr. David Evans, 83, High Street, Clydach Vale
Miss Maggie Jenkins, 23, Clydach Road, Clydach Vale
Mr. J. W. Jones, 57, Ely Street, Tonypandy
Mr. David Williams, Deiniol House, Ton-pentre
T. E. Williams, Esq., The Alps, Tonypandy

O Fannau Eraill yn Sir Forgannwg:-

Ivor H. Davies, Esq., Danygraig, Llantrisant
[Llawfeddyg wedi Ymddeol, g. Llantrisant, Sir Forgannwg, C+S]

Mr. Howell Davies, Primrose Hill, Llantrisant
[Arolygwr Rheilffordd, Swyddog Cymorth a Chofrestrydd Genedigaethau a Marwolaethau, g. Coytrahen, Sir Forgannwg, C+S]

C. J. Evans, Esq., Court Road Schools, Cardiff *
[Athro Ysgol, mab T. C. Evans (Cadrawd) (gweler isod o dan Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw), g. Llangynwyd, Sir Forgannwg, C+S]

Major R. Hill-Male, The Warren, Tonyrefail
[Cyfreithiwr, ag un o'i swyddfeydd yn Nhonypandy, g. Llundain, S]

Mr. William J. Hoby, Castle St, Maesteg
[Teiliwr a Gwerthwr Dillad, g. Aberhonddu, Sir Frycheiniog, S]

Huw J. Huws, Esq., 18, Ruthin Gardens, Cardiff *
[Athro, g. Penrhyndeudraeth, Sir Feirionnydd, C+S]

Griffith Jones, Esq., M.A., The County School, Penarth
[Prifathro, dim manylion pellach ar gael]

Jenkyn Jones, Esq., B.A., Collegiate School Pontypridd
[Athro mewn Ysgol Breifat, g. Llanllwchaiarn, Sir Aberteifi, C+S]

John Littlejohns, Esq., Rockingstone Lodge, Pontypridd *
[Asiant i'r Ceidwadwyr, Awdur, g. Gunnislake, Cernyw, C+S]

Harold Lloyd, Esq., 8, Park Place, Cardiff
[Cyfreithiwr, Ymgeisydd Seneddol y Ceidwadwyr yn y Rhondda, g. Caerdydd, Sir Forgannwg, S]

Lewis Morgan, Esq, High Street, Cardiff *
[Cyfreithiwr, dim manylion pellach ar gael]

Rhys Morgan, Esq., M.A., The Intermediate School, Pontypridd
[Athro, Ysgol Uwchradd, g. Eglwysilan, Sir Forgannwg, C+S]

Miss May Phillips, The County School, Bridgend, Glam.
[Athrawes, g. Caerfyrddin, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Mr. Evan Rowlands, 7, Jersey Rd., Blaengwynfi
[DS Rowlands nid Reynolds fel sydd yn y rhestr wreiddiol, Glöwr, Torrwr Glo, g. Maesteg, Sir Forgannwg, C+S]

G. O. Williams, Esq., B.A., The County School, Bridgend
[Athro Cynorthwyol, Ysgol Uwchradd Ganolrddol, g. Caerfyrddin, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Heb ei Ddarganfod:-

Mr. George Howells, Maesgwyn, Wingfield Road, Whitchurch

Offeiriaid Anglicanaidd:-

Rev. E. Carston, Derwen-Dêg, Pentre
[g. Troedyrhiw, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. D. Davies, B.A., Park View, Llantrisant
[g. Blaenpennal, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. Walter Davies B.A., Llanfabon Rectory, Nelson *
[g. Verwig, Sir Aberteifi, C+S]

The Ven. Archdeacon F. W. Edmondson M.A., Nolton Court, Bridgend * +
[g. Llanbleddian, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. William Edwards, Llandyfodwg Vicarage. Black Mill, Bridgend
[g. Llangeitho, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. W. Evans, Curate of Hirwain, Glam.
[g. Dowlais, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. D. T. Griffiths M.A., The Vicarage, Llantrisant, Glam.
[g. Cydweli, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. Preb. J. Griffiths B.D., The Vicarage, Pontardawe, Glam.
[g. Sanclêr, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. J. P. Griffiths M.A., The Vicarage, Pontypridd
[g. Aberystwyth, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. D. E. Jacob, Curate-in-Charge, Bedlinog
[g. Llanfihangel ar Arth, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. W. J. James, B.A., Caer Maen, Nelson
[Curad Llanfabon, dim manylion pellach ar gael]

Rev. James H Jenkins, Stanhope Villa, Newport
[g. Aberystwyth, Sir Fynwy, C+S]

Rev. J. Dewi Jones, 95, Griffith Street, Mardy, Glam.
[g. Llanddewi Brefi, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. John R. Jones, Bryngolwg, Ynysybwl
[DS Jones nid James fel sydd yn y rhestr wreiddiol, g. Cwmaman, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. B. Jones-Evans, M.A., The Vicarage, Ferndale
[DS B nid D fel sydd yn y rhestr wreiddiol, b. Llanfihangel ar Arth, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. David Morris, B.A., The Parsonage, Mardy, Glam.
[g. Cefncoedycymmer, Sir Frycheiniog, C+S]

Rev. H. Parry, Penygraig
[g. Cwmaman, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. T. C. Phillips, Skewen Vicarage, Neath +
[g. Pentyrch, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. J. R. Pugh B.A., Ynysybwl
[g. Llangeitho, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. John Rees, The Vicarage, Tylorstown *
[g. Pen-bre, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. E. S. Roberts, M.A., Coity Rectory, Bridgend
[g. Rhuthun, Sir Ddinbych, C+S]

Rev. R. W. Roberts, Bedwellty Rectory *
[g. Penmachno, Sir Gaernarfon, C+S]

Rev F. Rowlands, Tredegar, Mon.
[DS. F nid T fel sydd yn y rhestr wreiddiol, g. Llangynwyd, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. H. J. Stewart M.A., The Vicarage, Cockett
[g. Trelech, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. G. E. H. Theophilus, M.A., St James' Vicarage, Tredegar *
[g. Pontlottyn, Sir Forgannwg, S]

Rev. T. Tissington, The Vicarage, Cwmparc
[g. Dowlais, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. James Thomas, St Matthew's Vicarage, Pontypridd
[g. Llanwrda, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. J. Ll. Thomas M.A., Vicar of Aberpergwm * +
[g. Garnant, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. R. Thomas B.A., 3, The Parade, Porth
[Curad Eglwys St Paul, Porth, dim manylion pellach ar gael]

Rev. W. Thomas, The Vicarage, Porth *
[g. Llanwrda, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. F. C. Williams B.A., Coychurch Rectory, Bridgend
[g. Aberdâr, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. Thomas Williams, Avan Vale Vicarage, Blaengwynfi
[g. Merthyr Tudful, Sir Forgannwg, C+S]

Missioner H. Withers, Berw Road, Tonypandy
[Efenglydd Llëyg, g. Aberdyfi, Sir Feirionnydd, C+S]

Gweinidogion Anghydfurfiol:-

Rev. J. Gomer Lewis D.D., Swansea *
[Gweinidog gyda'r Bedyddwyr, g. Drefach, Llangeler, Sir Gaerfyrddin, C]

Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw:-

The Right Hon. W. Abraham M.P., Llantwit Major

[Asiant y Glöwyr, Llywydd Ffederasiwn Glöwyr De Cymru, A.S. dros y Rhondda, hefyd yn adnabyddus wrth yr enw "Mabon", g. Cwmafan, Sir Forgannwg, C+S]

Sir John Duncan, Dros y Môr, Penarth *

[Newyddiadurwr a Pherchennog Papurau Newydd, g. Caeredin, Yr Alban]

T. C. Evans, Esq., (Cadrawd), Llangynwyd, Bridgend * #(T)

[Newyddiadurwr ac Awdur, Gof gynt, tad C.J. Evans (gweler uchod o dan O Fannau Eraill yn Sir Forgannwg), g. Llangynwyd, Sir Forgannwg, C+S]

The Right Hon. Lord Glantawe, The Elms, Mumbles, Glam *

[Cyfarwyddwr Rheilffordd y Mwmbwls, a Gwaith Alcan, g. Clydach, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. John Griffiths, Llangynwyd, Glam. * + #(T)

[Offeiriad Anglicanaidd, Awdur "Y Wenhwyseg" (1902), cyhoeddwyd gan. J. Southall, Casnewydd, g. Ponterwyd, Sir Aberteifi, C+S]

The Right Reverend the Lord Bishop of Llandaff * +

[Joshua Pritchard Hughes, g. Llanymddyfri, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. Lemuel J. Hopkin James, M.A., Ystradmynach Vicarage *

[Offeiriad Anglicanaidd, Awdur, g. Ystradyfodwg, Sir Forgannwg, C+S]

Edmund J. Jones Esq., J.P., Fforest Legionis, Pont-Neath-Vaughan * +

[Peiriannydd Sifil a Mwyngloddol, g. Bedwellte, Sir Fynwy, C+S]

Sir William T. Lewis, Bart., The Mardy, Aberdare * +

[Peiriannydd Sifil, Glofeydd, Rheilffyrdd a Dociau, g. Merthyr Tudful, Sir Forgannwg, C+S]

Sir John T. D. Llewellyn Bart., Penllergaer, Swansea * +

[Incwm Priefat, g. Llangyfelach, Sir Forgannwg, S]

Prof. T. Powell, M.A., Hafodwen, Penarth * + #(T)

[Athro Astudiaethau Celtaidd, Coleg Prifysgol De Cymru a Mynwy, Caerdydd, Awdur "The Dialect of Breconshire", yng Nghofnodion Urdd y Graddedigion (1903-4), g. Llanwrtyd, Sir Frycheiniog, C+S]

Llywarch Reynolds, Esq., B.A., Old Church Place, Merthyr Tydfil * + #

[Cyfreithiwr, g. Merthyr Tudful, Sir Forgannwg, C+S]

D. Lleufer Thomas, Esq., M.A., Stipendiary Magistrate, 44, Park Place, Cardiff * + #

[Ynad Cyflogedig, yn ymwneud â delio â'r streiciau yn Nhonypanyd a Blaenclydach yn 1910-1911, g. Llandeilo, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Dr. Lynne Thomas, C.B., 21, Windsor Place, Cardiff * +
[Meddyg a Llawfeddyg, dim manylion pellach ar gael]

T. H. Thomas, Esq. ("Arlunydd Penygarn"), 45, The Walk, Cardiff *
[Arlunydd, g. Pontypŵl, Sir Fynwy, C+S]

The Right Hon. Viscount Tredegar, Tredegar Park, Newport, Mon. * +
[Arglwydd, g. Rhiw'rperrai, Sir Forgannwg, S]

Arthur J. Williams, Esq., J.P., D.L., Plas Coed-y-Mwstwr, Bridgend
[Cyfreithiwr wedi Ymddeol, Y.H., g. Penybont, Sir Forgannwg, S]

RHANNAU ERAILL O GYMRU:-

Unigolion Preifat:-

Mrs Phillips, Bank House, Cardigan
[Preswylydd Preifat, Dim Galwedigaeth, g. Margam, Sir Forgannwg, S]

Offeiriad Anglicanaidd:-

Rev. Wm. John Evans B.A., Llanfair Rectory, Henllan, Cardiganshire
[g. Llanilar, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. D. Daven Jones, Llanfynydd Vicarage, Golden Grove, S.O. +
[g. Glyn Nedd, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. F. Picton-Warlow, M.A., Llangasty Rectory, Breconshire *
[g. Brighton, Sussex, C+S]

Dr. Powell, Newcastle Emllyn *
[g. Tre Castell, Sir Fryucheiniog, C+S]

The Rev. Canon John Rowlands, M.A., The Vicarage, Aberdovey *
[g. Llangurig, Sir Drefaldwyn, C+S]

Rev. D. E. Thomas, B.A., Curate of Kidwelly
[g. Llanegwad, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Rev. Canon R. Camber Williams, M.A., The Vicarage, Lampeter +
[g. Llanystumdwy, Sir Gaernarfon, C+S]

Rev. W. Williams, B.A., Llangeler Vicarage, Llandyssul
[g. Llanelli, Sir Gaernarfon, C+S]

Gweinidogion Anghydfurfiol:-

Rev. E. Afan Jenkins, Moriah, Whitland
[Gweinidog gyda'r Annibynwyr, g. Cwmafan, Sir Forgannwg, C+S]

Rev. D. Gorllwyn Williams, St Clears * #(T)
[Gweinidog gyda'r Annibynwyr, g. Trelech, Sir Gaerfyrddin, C+E]

Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw:-

Prof. E. Anwyl, M.A., Aberystwyth * + #(T)

[Athro'r Gymraeg a Ffiloleg Gymharol, Coleg Prifysgol Cymru, Aberystwyth, Awdur nifer o lyfrau ac adroddiadau ar yr iaith Gymraeg a'i thafodieithoedd, g. Caer, Swydd Gaer, C+S,]

Rev. Prof. T. Witton Davies, B.A., Ph.D., Bangor *

[Athro'r Ieithoedd Semitig, Coleg Prifysgol Gogledd Cymru, Bangor, Tiwtor yng Ngholeg y Bedyddwyr yn Hwlfordd 1881-92 pan oedd William Meredith Morris yn fyfyrwr yno, g. Nantyglo, Sir Fynwy, C+S]

Mrs. Davies-Evans, Highmead, Llanybyther, Cardiganshire *

[Gwraig Arglwydd Raglaw Sir Aberteifi, Incwm Preifat, g. Llundain, S]

Prof. Ellis Edwards, M.A., The College, Bala, N. Wales *

[Prifathro ac Athro yng Ngholeg Diwinyddol y Bala, a Gweinidog gyda'r Methodistiaid Calfinaidd, g. Yr Wyddgrug, Sir y Fflint, C+S]

Miss Gwladys Tobit Evans, Trewylan, Sarnau, Henllan, Cardiganshire

[Wedi golygu llyfr ei thad Henry Tobit Evans "Rebecca and her Daughters (1910), g. Aberystwyth, Sir Aberteifi, C+S]

Dr. J. Gwenogvryn Evans, M.A., Tremvan, Llanbedrog, Pwllheli * + #(T)

[DS Yr enw Gwenogvryn wedi ei gamsillafu fel Gwenogwyn yn y rhestr wreiddiol, Golygydd Testunau Cymraeg, g. Llanybydder, Sir Gaerfyrddin C+S]

Samuel J. Evans, Esq, M.A., County School, Llangefni, Anglesey + #(T)

[Prifathro Ysgol Uwchradd, Awdur "Studies in Welsh Phonology " (1909), cyhoeddwyd gan J. Southall, Casnewydd, g. Llandysul, Sir Aberteifi, C+S]

Rev. J. Fisher, B.D., Cefn Rectory, St Asaph * +

[g. Llandybie, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Mr. Evan Jones ("Ieuan Buallt"), Ty'n-y-Pant, Llanwrtyd *

[Ffarmwr, Casglwr traddodiadau ei fro, g. Llangamarch, Sir Frycheiniog, C]

Rev. Prof. Joseph Jones, M.A., B.D., Memorial College, Brecon

[Athro'r Groeg a Gweinidog gyda'r Annibynwyr, g. Penbryn, Sir Aberteifi, C+S]

Mr. John D. Lewis, Gwasg Gomer, Llandyssul *

[Argraffydd, Gwerthwr Deunyddiau Ysgrifennu a Phapurau Newydd, g. Llandysul, Sir Aberteifi, C]

T. Matthews, Esq., M.A., Eryl, Llandebie, S.O. *

[Athro Ysgol Uwchradd, g. Llangyndeiryn, Sir Gaerfyrddin, C+S]

The Right Rev the Lord Bishop of St David's * +

[John Owen, g. Llanengan, Sir Gaernarfon, C+S]

Sir Harry R. Reichel, M.A., D.C.L., &c., Gartherwen, Bangor *
[Prifathro Coleg Prifysgol Gogledd Cymru, Bangor, g. Belfast, Iwerddon]

Y Fonesig Mallt Williams, Gwynnondâl Dy, Llanarthney *
[Incwm Preifat, g. Ystumllwynarth, Sir Forgannwg]

LLOEGR:-

Unigolion Preifat:

Douglas Arden, Esq., East Burnham House, near Slough
[Bargyfreithiwr ac Y.H., g. Llundain]

D. Stanley Owen, Esq., M.A., Langford House, Walthamstow
[Meddyg a Llawfeddyg, g. Penbryn, Sir Aberteifi]

Heb eu Darganfod:

Miss Phillips, Allandale, Weymouth
Miss Phillips, 7, Princes Gardens, South Kensington, London S.W.

Offeiriaid Anglicanaidd:

Rev. D. Davies, Stanfield Rectory, Dereham, Norfolk
[Bu'n offeiriad yng Nghanada am nifer o flynyddoedd, ac yn Ystradyfodwg, Sir Forgannwg 1908-1909, g. Sir Aberteifi]

Rev. H. Herbert Hurst, 176, Cheetham Hill Road. Dukinfield, Cheshire
[g. Maesteg, Sir Forgannwg]

Rev. Dr. G. Hartwell Jones, Nutfield Rectory, Surrey * +
[g. Llanrhaidar ym Mochnant, Sir Ddinbych]

Gweinidogion Anghudffurfiol:-

Rev. H. Elvet Lewis, M.A., 37, Highbury New Park, London, N. * #
[Gweinidog gyda'r Annibynwyr, Capel y Tabernacl, Kings Cross, Llundain, Bardd, g. Cynwyl Elfed, Sir Gaerfyrddin, C+S]

Haneswyr, Academyddion a Phobl Blaenllaw:-

Alfred T. Davies, Esq., J.P., Board of Education, Whitehall, S.W. *
[Cyfreithiwr, Ysgrifennydd Parhaol Adran Gymreig y Bwrdd Addysg, g. West Derby, Sir Gaerhirfryn]

Owen Edwards, Esq., M.A., Board of Education, Whitehall, London * #
[Prif Arolygwr Addysg yng Nghymru, Awdur, g. Llanuwchllyn, Sir Feirionnydd, C+S]

Sir E. Vincent Evans, 64, Chancery Lane, London * +
[Rheolwr-Gyfarwyddwr The Chancery Lane Safe Deposit and Offices Company Ltd., g. Llangelynin, Sir Feirionnydd]

Sir D. Brynmor Jones, K.C., M.P., 27, Bryanston Sq., London, W. * +
[*Cyfreithiwr, A.S., Awdur, g. Abertawe, Sir Forgannwg*]

The Right Hon. D. Lloyd George, Chancellor of the Exchequer *
[*Canghellor y Trysorlys, A.S., g. Manceinion, Sir Gaerhirfryn, C+S*]

The Right Hon. Lord Kenyon, Gredington, Whitchurch, Salop. * +
[*Arglwydd, Llywydd Coleg Prifysgol Gogledd Cymru, Bangor, g. Llundain, S*]

Principal Kuno Meyer, M.A., Ph.D., 41, Huskisson St, Liverpool
[*Athro ym Mhrifysgol Lerpwl, ac yn yr Academi Brenhinol Gwyddelig yn Nulyn, Sefydlydd a Golygydd y Cylchgronau "Zeitschrift für celtische Philologie" ac "Ériu", g. Hamburg, Yr Almaen*]

Edward Owen, Esq., F.S.A., Secretary of the Royal Commission on Ancient Monuments in Wales, Royal Commission House, Westminster, S.W. * + #
[*Bargyfreithiwr a Chlerc ar Staff Swyddfa'r India, Ysgrifennydd y Comisiwn Brenhinol ar Henebion yng Nghymru a Sir Fynwy, g. Porthaethwy, Sir Fôn*]

Ernest Rhys, Esq., Berryfield Cottage, Steep, Petersfield #
[*Awdur a Golygydd, g. Islington, Llundain*]

W. Llewelyn Williams, Esq., M.P., 135, Church St, Chelsea, London S.W. * + #(D)
[*Bargyfreithiwr, A.S., Cyfrannodd i "Carmarthen Words and Pronunciation", yng Nghofnodion Urdd y Graddedigion (1903-4), g. Llansadwrn, Sir Gaerfyrddin, C+S*]

LLYFRGELLOEDD:-

Llyfrgelloedd Hawlfraint:-

The British Museum *
The National Library of Wales *
Cambridge University Library*

Llyfrgelloedd Prifysgol yng Nghymru:-

The University College of Wales, Bangor *
The University College of Wales, Cardiff *
The University College of Wales, Aberystwyth *
The Welsh Library, Aberystwyth College *
St David's College, Lampeter *

Llyfrgelloedd Prifysgol y tu allan i Gymru:-

The Meyrick Library, Jesus College, Oxford *
The Library of the Celtic Class in the University of Liverpool *
The University of Liverpool *
The University College Library, Leeds
The John Rylands Library, Manchester *
Trinity College Library, Dublin *
The University College Library, Glasgow
Bibliothèque Universitaire, Rennes *
The University of Leipzig, Celtic Department

Llyfrgelloedd Cyhoeddus:-

The Cardiff Free Library *
The Swansea Public Library *
The Newport Free Library *
Birmingham Corporation Library Reference Department *